

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 196/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti I., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou K., s. r. o., N., vo veci namietaného porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Poprad č. k. 18 Cb/171/2008-250 z 22. októbra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti I., s. r. o., **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. januára 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti I., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „naša spoločnosť“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Poprad (ďalej len

„okresný súd“) č. k. 18 Cb/171/2008-250 z 22. októbra 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Zo sťažnosti a z k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľka sa v právnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 18 Cb/171/2008 proti žalovanému Ing. J. J. (ďalej len „odporca“) domáha zaplatenia finančnej pohľadávky vo výške 1 681 424,35 € s príslušenstvom. V priebehu konania okresný súd vyhovel návrhu odporcu a napadnutým rozhodnutím zaviazal sťažovateľku v intenciách § 141a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) zložiť preddavok na trovy konania vo výške 84 071 €. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 18 Cb/171/2008-250 z 22. októbra 2012 sťažovateľka namieta sťažnosťou podanou na ústavnom súde.

3. Sťažovateľka rozdelila svoju argumentáciu v podanej sťažnosti do dvoch rovín.

3.1 V prvej rovine namieta retroaktívne pôsobenie ustanovenia § 141a OSP, keď tvrdí, že *„Právnym dôvodom pre uloženie povinnosti našej spoločnosti zložiť preddavok na trovy konania bolo ust. § 141a OSP, ktoré nadobudlo účinnosť dňa 01. 01. 2012. Ako uvádza súd aj v uznesení o preddavku, súdne konanie začalo na základe návrhu našej spoločnosti podaného dňa 25. 02. 2008, teda prebiehalo takmer štyri roky pred nadobudnutím účinnosti zákonného ustanovenia, na základe ktorého bola našej spoločnosti uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania. Súd aplikoval predmetnú právnu normu retroaktívne, teda na súdne konanie, ktoré začalo a prebiehalo ešte pred nadobudnutím účinnosti tejto právnej normy. V danom prípade došlo v dôsledku aplikovania tejto právnej normy k značnému zhoršeniu právneho postavenia našej spoločnosti, nakoľko nám bola na základe tejto právnej normy uložená peňažná povinnosť, ktorá svojím rozsahom nie je vôbec zanedbateľná a na ktorej splnenie je viazané ďalšie vedenie tohto súdneho konania.*

Rovnako aj naša spoločnosť v čase, kedy sa rozhodovala o podaní žaloby voči odporcovi na zaplatenie pohľadávky uplatnenej v súdnom konaní, bola si vedomá nákladov s tým spojených, a to v podobe povinnosti zaplatiť súdny poplatok v maximálnej zákonnej výške. Naša spoločnosť sa v danom čase nemohla domnievať a nemohla žiadnym spôsobom

predpokladať, že po štyroch rokoch vedenia súdneho konania jej bude uložená ďalšia peňažná povinnosť, ktorej splnenie podmieňuje vedenie súdneho konania a ktorej rozsah je natoľko závažný, že v prípade, ak by onom naša spoločnosť vedela v čase podania žaloby, mohlo by to vážne ovplyvniť samotné rozhodnutie o tom, či spoločnosť žalobu podá a či bude schopná niesť náklady súdneho konania.“.

3.2 V druhej rovine namieta odňatie možnosti konať pred súdom, k čomu tvrdí: *„Upozorňujeme pritom na neprimeranú výšku uloženej zábezpeky na trovy konania, ktorá viac ako dvojnásobne prevyšuje výšku zaplateného súdneho poplatku za návrh na začatie konania. Výšku súdneho poplatku 33.193,- € pritom zákonodarca v rámci zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov považoval za natoľko vysokú, že ju stanovil ako maximálnu hranicu pre súdny poplatok, nakoľko platenie vyššej sumy ako nákladov na začatie súdneho konania považoval už zákonodarca za neprimerane vysokú. Ak teda zákonodarca stanovil v jednom prípade takúto hranicu na sumu 33.193,- €, je náležité, aby sa primeranosťou určenej výšky preddavku na trovy konania zaoberal pri sume prevyšujúcej tento zákonný limit viac než dvojnásobne.“*

V závere svojej argumentácie poukázala na to, že *„Je zrejmé, že cieľom inštitútu zábezpeky na trovy konania je zloženie takej peňažnej sumy, z ktorej bude možné následne uspokojiť nárok na náhradu trov konania tej procesnej strany, ktorá bude mať v spore úspech“,* pričom zvýraznila skutočnosť, že *„Uloženie takejto sumy je preto v rozpore s povahou inštitútu zábezpeky trov konania a v dôsledku zaťaženia účastníkov konania touto povinnosťou hrozí, že naša spoločnosť nebude schopná splniť túto povinnosť a vzhľadom na predpokladané následky takéhoto stavu v zmysle ust. § 141a ods. 1 OSP nebude môcť uplatňovať svoje oprávnené nároky voči odporcovi v súdnom konaní, čím dôjde k odňatiu možnosti konať pred súdom, odňatiu práva našej spoločnosti na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.“*

4. Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Cb/171/2008 porušil právo spoločnosti I., s. r. o. na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru...“

2. Zrušuje sa uznesenie Okresného súdu Poprad vydané dňa 22. 10. 2012, sp. zn. 18 Cb/171/2008 a nariaďuje sa opätovné prejednanie veci.“

Sťažovateľka zároveň požiadala ústavný súd o odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia okresného súdu do času rozhodnutia o jej sťažnosti.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. V sťažnosti je oddelený petit od jej ostatných častí. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáhal. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite

svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (čl. 2 ods. 2 ústavy).

8. Podstatou námietok sťažovateľky sú právne závery okresného súdu, ku ktorým dospel vyhodnocujúc návrh odporcu na postup podľa § 141a OSP, s ktorými nesúhlasí, pričom poukazom aj na praktickú stránku veci dôvodí, že *„Predmetná peňažná suma... predstavuje značnú záťaž pre našu spoločnosť, ktorá už v tomto konaní zaplatila súdny poplatok v maximálnej zákonom stanovenej výške... a napriek tejto skutočnosti sa ani 4 roky po začatí tohto súdneho konania nedočkala uspokojenia svojej pohľadávky.“*

9. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde“ (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

10. Sťažnosť ústavnému súdu možno podať len vtedy, keď boli pred jej podaním vyčerpané všetky prostriedky, ktoré zákon na ochranu práv poskytuje. Takým prostriedkom sa podľa ustanovenia § 53 zákona o ústavnom súde rozumie riadny opravný prostriedok, mimoriadny opravný prostriedok, vyjmúc návrh na obnovu konania a iný právny prostriedok, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd poskytuje.

11. V danom prípade je potrebné sťažnosť považovať za predčasnú, a teda neprípustnú, pretože smeruje proti rozhodnutiu okresného súdu procesnej povahy, ktoré nemá charakter rozhodnutia „konečného“. V okolnostiach danej veci by k eventuálnemu porušeniu sťažovateľkou označených práv v materiálnom slova zmysle na základe jej nosných dôvodov mohlo dôjsť napr. až v prípade, ak by označený porušovateľ (všeobecný súd) na základe nezloženia stanoveného preddavku na trovy konania zastavil konanie (§ 141a ods. 1 *in fine* OSP) a následne by prebehlo pre sťažovateľku neúspešné opravné konanie pred všeobecnými súdmi, v rámci ktorého by namietala nosnými dôvodmi tejto sťažnosti. Konanie vo veci samej bude pokračovať na okresnom súde. Až po jeho ukončení a vydaní rozhodnutia okresným súdom, resp. krajským súdom vo veci samej (ako aj po prípadnom využití možnosti podať mimoriadne opravné prostriedky), bude mať sťažovateľka možnosť uplatniť ochranu svojich práv podaním sťažnosti ústavnému súdu.

12. Na základe uvedených skutočností ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože v danom štádiu súdneho prerokovania veci nie je (zatiaľ) daná jeho právomoc na prerokovanie veci (o ktorej bude ďalej konať okresný súd).

13. Nad rámec svojej už uvedenej nosnej argumentácie ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom. Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde). Až na výnimky, ktoré v danej veci nie sú relevantné, je ústavný súd pritom viazaný návrhom na začatie konania (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

14. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka, kvalifikovane zastúpená advokátom, v texte podanej ústavnej sťažnosti síce namietala aj porušenie ďalších práv než uplatnených v petite podanej sťažnosti vrátane aj viacerých právnych princípov, ako napr. princíp zákazu retroaktivity, avšak vyslovenie ich porušenia v petite podanej sťažnosti už nežiada, resp. na ich porušenie v petite sťažnosti nepoukazuje. Ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde sa nemohol touto jej argumentáciou zaoberať a poňal ju iba ako súčasť jej širšej argumentácie. Navyše, považuje za potrebné zdôrazniť, že aj v situácii, ak by sťažovateľka formulovala petit podanej sťažnosti smerom k v texte podanej sťažnosti namietaným právnym princípom a na nich sa vzťahujúce práva, aj pre tento prípad by ústavný súd postupoval v kontexte svojej zvolenej nosnej argumentačnej línie (pozri body 9 a 11, pozn.).

15. Ústavný súd ďalej konštatuje, že sťažovateľka podala sťažnosť ústavnému súdu prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, pričom z textu plnomocenstva priloženého k sťažnosti vyplýva, že toto nebolo udelené na meno advokáta, ktorý mal v konaní pred ústavným súdom sťažovateľku zastupovať, ale je udelené obchodnej spoločnosti K., s. r. o., pričom predloženie perfektného plnomocenstva je podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde („k návrhu sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom...“) povinnou prílohou sťažnosti podanej ústavnému súdu.

16. V závere svojej argumentácie a reagujúc na námietku sťažovateľky spočívajúcu v tom, že „*Vo vzťahu k spätnému pôsobeniu ust. § 141a OSP poukazuje na znenie ust. § 372t OSP...*“, ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke dodáva, že celkom zjavne správne malo byť v uznesení okresného súdu č. k. 18 Cb/171/2008-250 z 22. októbra 2012 uvedené ustanovenie § 372u OSP, a nie 372t OSP.

17. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky.

Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca Milan Ľalík.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2013